

Funded by:

မြေမှတ်ပုံတင်ရန်သတ်မှတ်ထားသည့်ကာလပြည့်ရန် နီးကပ်လာသည့်တိုင်
လယ်သမားအများစုသည် မြေလွတ်၊ မြေလပ်၊ မြေရိုင်း စီမံခန့်ခွဲမှုဥပဒေနှင့်ပတ်သက်၍
သိနားလည်ခြင်းမရှိကြပေ

မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းအဖြစ် သတ်မှတ်ထားသည့်မြေကို
မှီခိုအားထားနေရသည့် လယ်သမား(၂၉၀)တို့အား စစ်တမ်းကောက်ယူခြင်းမှ
ထွက်ပေါ်လာသည့် တွေ့ရှိချက်များ

အထင်ကရ တွေ့ရှိချက်များ

- ၁။ လယ်သမားအများစုသည် မြေလွတ်၊မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းဥပဒေနှင့် ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေကို မသိထားကြပေ။ ဖြေဆိုသူ (၇၂)%သည် အဆိုပါဥပဒေတွင် ပါဝင်သည့်အကြောင်းအရာများကို မသိကြဘဲ (၃)% ခန့်ကသာလျှင် အဆိုပါဥပဒေနှင့်ပတ်သက်၍ နံနံ့စပ်စပ်ရှိသည်ဟု ယူဆနိုင်သည်။ တိုင်းရင်းသားဓလေ့ထုံးတမ်းအရ အသုံးပြုသောမြေများသည် မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းဥပဒေဖွင့်ဆိုချက်တွင် မပါဝင်သည်ကို (၁%) သော လယ်သမားများသာ သိရှိကြသည်။
- ၂။ ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေတွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် အချိန်ကန့်သတ်ချက်များကို လယ်သမားများ မသိရှိထားကြပါ။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည့် လယ်သမားများအနက် (၉)%ကသာလျှင် ယင်းတို့၏မြေများအတွက် လျှောက်ထားခွင့် ရှိသည့်ကာလမှာ (၆)လဖြစ်သည်ကို သတိပြုမိကြသည်။
- ၃။ မြေလွတ်၊မြေလပ်နှင့်မြေရိုင်းအဖြစ် ခွင့်ပြုမိန့်ရရှိရန်လျှောက်ထားသည့်လုပ်ငန်းစဉ်ကိုလည်း လယ်သမားများ နားလည်မထားကြပါ။ ဖြေဆိုသူများအနက် (၁၆)% မျှသာလျှင် မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းလျှောက်ထားရန်အတွက် ပြင်ဆင်ဆဲအဆင့်သာရှိသေးပြီး မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်မှ လျှောက်လွှာတင်ပြီးသည့်အဆင့်တွင် မရောက်ရှိသေးပါ။
- ၄။ လယ်သမားများသည် ၎င်းတို့အသုံးပြုနေသည့်မြေကို မြေလွတ်၊မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းမြေအဖြစ် သတ်မှတ်ထားခံရကာ လျှောက်ထားရယူပြီးမှသာလျှင် တရားဝင်လုပ်ကိုင်ခွင့်ရမည်ဆိုသောအချက်ကို ရိုင်းပျဇော်ကားမှုဟူ၍ မှတ်ယူထားကြသည်။ မိမိတို့မြေများမှာ မြေလွတ်နှင့် မြေရိုင်းမြေမဟုတ်သဖြင့် မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့်မြေရိုင်းဥပဒေအရ လုပ်ပိုင်ခွင့်ရရှိရေးကို လျှောက်ထားကြမည်မဟုတ်ဟုဆိုသူများမှာ ဖြေဆိုသူများအနက် (၂၇)% ရှိသည်။ ကိုယ်ပိုင်ဟုမှတ်ယူထားသော ယင်းတို့ပိုင်မြေများကို အနှစ် (၃၀) ပိုင်ဆိုင်ခွင့် လျှောက်ထားရမည်ဆိုသည်မှာ အနိုင်ကျင့်ခြင်းသာဖြစ်သည်ဆိုသောစကားကို Namati မှ တွေ့ဆုံမေးမြန်းသူများသည် လယ်သမားများထံမှ ထပ်တလဲလဲကြားခဲ့ရသည်။

နိဒါန်း

၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာ(၁၁)ရက်တွင် လွှတ်တော်က မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ စီမံခန့်ခွဲရေး ဥပဒေပြင်ဆင်ချက်ကို အတည်ပြုခဲ့သည်။ အဆိုပါဥပဒေကို အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများမှသည် သတ္တုတူးဖော်ရေးကုမ္ပဏီများအထိပါဝင်သည့် အဖွဲ့အစည်းများစွာက ဝေဖန်ခဲ့ကြသည်။ အဓိကစိုးရိမ်မှုမှာ လယ်သမားများနှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများအတွက် မရေရာမခိုင်မာမှုများ နောက်ထပ်ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့်အတွက် ဖြစ်သည်။ ဤအစီရင်ခံစာ၌ မြေလွတ်၊မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းမြေများ စီမံခန့်ခွဲရေးဥပဒေဟုဆိုရာဝယ် မိမိတို့အနေဖြင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့် မြေလွတ်၊မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းမြေများ စီမံခန့်ခွဲရေးဥပဒေနှင့် ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် ပြောင်းလဲပြင်ဆင်ခဲ့သည့် ဥပဒေနှစ်ခုလုံးအား ရည်ညွှန်းပါသည်။

မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းမြေအဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်းခံရသည့်မြေအများစုမှာ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများနေထိုင်ရာ ကျေးလက်ဒေသများတွင်ရှိပြီး လူ(၁၀)သန်းကျော်သည် အဆိုပါမြေများပေါ်တွင် နေထိုင်လျက်ရှိသည် သို့မဟုတ် ယင်းတို့၏အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုအတွက် အမှီပြုနေကြရသည်။ အကယ်၍ထိုသူများသည် ဥပဒေသတ်မှတ်ချက်အတိုင်း လုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်းမရှိပါက ကုမ္ပဏီကဲ့သို့သော အခြားအုပ်စုလက်သို့ ယင်းတို့၏ မြေများရောက်ရှိသွားပြီး မြေကျူးကျော်ဝင်ရောက်သူများဖြစ်ကာ ထောင်ဒဏ်(၂)နှစ်အထိ ချမှတ်ခြင်းခံရနိုင်

သည်။ ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေတွင် ဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာမြေလုပ်ပိုင်ခွင့်အရ လုပ်ကိုင်နေသောမြေများကို မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းမြေအဖြစ် ထည့်သွင်းထားခြင်းမရှိသလို ဓလေ့ထုံးတမ်းအရပိုင်ဆိုင်သည့်မြေနှင့် ပတ်သက်သော အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်ဖြစ်စေ၊ ယင်းတို့၏မြေကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအရပိုင်ဆိုင်သည့်မြေအဖြစ် သက်ဆိုင်သူများမှ မှတ်ပုံတင်နိုင်မည့်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကိုဖြစ်စေ ထည့်သွင်းဖော်ပြထားခြင်းမရှိပါ။

မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းမြေအများစုသည် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများလုပ်ကိုင်နေသည့် မြေများ ဖြစ်သည့်အတွက် အထူးသဖြင့် စိုးရိမ်ဖွယ်အချက်တစ်ချက်မှာ အဆိုပါတိုင်းရင်းသားများသည် မြန်မာစာ မဖတ် တတ်၊ မရေးတတ်၊ မပြောတတ်သူများဖြစ်၍ ဆိုးဆိုးဝါးဝါး ထိခိုက်နစ်နာမှုများဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည်။ ဥပမာ အားဖြင့် ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေအသစ်တွင် အရေးကြီးသည့်အပိုဒ်တစ်ပိုဒ်ဖြစ်သော မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်း မြေများတွင် လုပ်ကိုင်နေသူများသည် “မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းဥပဒေပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းသည့် နေ့မှစ၍ (၆)လအတွင်း မြေလုပ်ကိုင်ခွင့် လျှောက်ထားရမည်။ နောက်ဆုံးအချိန်သတ်မှတ်ထားသည့် မတ်လ အထိ ခွင့်ပြုမိန့်လျှောက်ထားခြင်းမရှိလျှင်ဖြစ်စေ၊ လျှောက်ထားသော်လည်း ခွင့်ပြုချက်မရရှိလျှင်ဖြစ်စေ ထိုသူ ကိုမြေပေါ်မှ ဥပဒေအရနှင်ထုတ်ခံရမည်။ နှင်ထုတ်ခံရသူသည် အဆိုပါမြေတွင် ဆက်လက်လုပ်ကိုင်အသုံးပြု နေပါက ထောင်ဒဏ်(၂)နှစ်နှင့်အထက် ချမှတ်ခြင်းခံရမည်” ဟုပါရှိသည်။ ဤစာပိုဒ်တိုလေးသည် အမြော်အမြင် ကင်းမဲ့သည့် သဘောရှိနေပါသည်။ အနိမ့်ဆုံးအားဖြင့် အဆိုပါဥပဒေကြောင့် ထိခိုက်မည့်အလားအလာရှိသည့် လူသန်းပေါင်းများစွာကို ယင်းတို့၏မြေနှင့် အသက်မွေးလုပ်ငန်းများအား အကာအကွယ်ပေးထားနိုင်ရေးအတွက် လုပ်ဆောင်ရမည့်အဆင့်များကို ဘာသာစကားမျိုးစုံဖြင့် ခိုင်ခိုင်မာမာ၊ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပညာပေးမှုများ ပါဝင်ရန်လိုအပ်သည်။

မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့်မြေရိုင်းဥပဒေအတွက် အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများသည် တက်တက်ကြွကြွ ပါဝင် ခဲ့ကြသည်။ မိမိတို့ဝန်ဆောင်မှုပေးနေသည့်ရပ်ရွာများကို ဥပဒေ၏သက်ရောက်မှုများနှင့်ပတ်သက်၍ အသိအမြင် ဖွင့်ပေးသည့်အပြင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့်အစိုးရထံသို့ အိတ်ဖွင့်စာများပေးပို့ခြင်း၊ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများ ဖော်ပြခြင်း၊ ရှေ့ဆက်ရမည့်လမ်းကြောင်းအတွက် အကြံဉာဏ်ပေးခြင်းတို့ ပြုလုပ်ရမည်။ Namati အနေဖြင့် လည်း ထိုသို့ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများတွင် ပါဝင်လျက်ရှိပြီး ယခုအခါမိမိတို့သည် မူဝါဒများ ပိုမိုကောင်းမွန် လာစေရန် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်။ အထောက်အပံ့ဖြစ်စေမည့် မြေပြင်ပေါ်ရှိ အချက်အလက်နှင့် အထောက် အထားအချို့ကို အစိုးရအဖွဲ့၊ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၊ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် သတင်းဌာန များသို့ ဖြန့်ဝေပေးလျက်ရှိသည်။ ယခုပြုလုပ်သည့် စစ်တမ်းကောက်ယူမှုကို ခွင့်ပြုမိန့်ရရှိရန်လျှောက်ထားသည့် ခွင့်ပြုထားသည့်(၆)လအနက် (၅)လမြောက်အချိန်ကာလ အရောက်တွင်ပြုလုပ်ရန် ရွေးချယ်ခဲ့သည်။ အဘယ့် ကြောင့်ဆိုသော် ခွင့်ပြုကာလမကုန်ဆုံးမီတစ်လအလိုတွင် ဖြစ်ပေါ်နေသည့်အခြေအနေများနှင့်ပတ်သက်၍ တိ ကျမှန်ကန်သည့် လျှပ်တပြက်အနေအထားကို ထောက်ပြနိုင်ရန်ဖြစ်သည်။ ခွင့်ပြုကာလကုန်ဆုံးမည့် ၂၀၁၉ ခု နှစ်၊ မတ်လ (၁၁)ရက် အရောက်တွင် လယ်သမားများအတွက် အခွင့်အလမ်းများ မရှိသလောက်ဖြစ်နေသည်။

ဤမှတ်တမ်းအကျဉ်းချုပ်တွင် အလေးထားဖော်ပြသည့်အချက်မှာ မြေလွတ်၊မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းမြေများ ပေါ်တွင်နေထိုင်လျက်ရှိသူများ၏ ဥပဒေဆိုင်ရာသိရှိနားလည်မှုအဆင့်ကို ပို၍နားလည်လာစေရန်အတွက်

Namatiမှ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် စစ်တမ်းကောက်ယူမှုမှ တွေ့ရှိရသည့်အချက်များကို တင်ပြရန်ဖြစ်သည်။ မိမိတို့၏ တွေ့ရှိချက်များကို အောက်တွင် ဖော်ပြထားသည်။

အသုံးပြုခဲ့သည့်နည်းလမ်းများ

ပြည်နယ်(၃)ခုနှင့် တိုင်းဒေသကြီး(၁)ခုမှ ပါဝင်ဖြေဆိုသူပေါင်း(၂၉၀)ဦးကို Namati(မြန်မာ) အဖွဲ့က မျက်နှာချင်းဆိုင်တွေ့ဆုံ စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သည်။ စစ်တမ်းကောက်ယူသည့်နေရာများကို မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း မြေလွတ်၊ မြေလပ်၊ မြေရိုင်းအများဆုံးရှိသည့်နေရာပေါ် အခြေခံရွေးချယ်ခဲ့သည်။ အစိုးရစာရင်းဇယားများအရ မြေလွတ်၊မြေလပ်၊မြေရိုင်းအများစုသည် တိုင်းဒေသကြီးများထက် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုနေထိုင်ရာ ပြည်နယ် များ၌ ရှိနေသည်။ သို့ဖြစ်၍ Namati(မြန်မာ) အဖွဲ့၏ ဘာသာစကားကွဲပြားစုံလင်မှုကို လက်လှမ်းမီနိုင်မှုနှင့် အချိန်၊ ငွေကြေးကန့်သတ်ချက်များ စသည်တို့အရ ရခိုင်၊ ကရင်၊ ရှမ်း စသည့်ပြည်နယ်(၃)ခုနှင့် မကွေးတိုင်း ဒေသကြီး(၁)ခုကို ရွေးချယ်ခဲ့သည်။ အဆိုပါ ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးအားလုံးတွင် မြေလွတ်၊ မြေလပ်၊ မြေရိုင်းများ၊ မိရိုးဖလာထုံးတမ်းအရ ပိုင်ဆိုင်သည့်မြေများနှင့် လက်ရှိအသုံးချနေခြင်းများ တည်ရှိနေပြီး Namati(မြန်မာ) အဖွဲ့နှင့် မိတ်ဖက်အဖွဲ့ အစည်းများ သွားရောက်နိုင်သည့် ဒေသများလည်းဖြစ်သည်။

မြေလွတ်၊ မြေလပ်၊ မြေရိုင်းပမာဏအများအပြားရှိပြီး Namati အဖွဲ့မှ သွားရောက်နိုင်သည့်ဒေသများ အပေါ် အခြေခံကာ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးတစ်ခုမှ မြို့နယ် တစ်မြို့နယ် သို့မဟုတ် နှစ်မြို့နယ်ကို ရွေးချယ်ခဲ့ ပါသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ရှမ်းပြည်နယ်အရှေ့ပိုင်း၊ ဓနကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ၊ ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်း တို့ကို လွှမ်းမိုးနိုင်ရေးအတွက် မြို့နယ်(၃)မြို့နယ် ရွေးချယ်ခဲ့သည်။ မြို့နယ်တစ်ခုစီတွင် ကျေးရွာ သို့မဟုတ် ကျေးရွာအုပ်စု (၃)ခုမှ(၅)ခုအထိ ပါဝင်ခဲ့ပြီး ကျေးရွာတစ်ရွာလျှင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုပေါင်း (၅)ကြိမ်မှ (၁၀)ကြိမ် အထိပြုလုပ်ခဲ့သည်။ မြို့နယ်(၇)မြို့နယ်မှ ကျေးရွာအုပ်စု(၂၅)စုရှိ ကျေးရွာပေါင်း(၃၇)ရွာသို့ စစ်တမ်း ကောက်ခဲ့သည်။ ပါဝင်ဖြေဆိုသူတိုင်းကို နည်းလမ်းသုံးခုအနက် နည်းလမ်းတစ်ခုခုဖြင့် ရွေးချယ်ခဲ့သည်။ ကျေးရွာအုပ်စုအုပ်ချုပ်ရေးမှူးနှင့် တွေ့ဆုံရန်အခြေအနေမပေးသည့်နေရာများတွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများကို တစ်အိမ်တက်တစ်အိမ်ဆင်း ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ အချို့ရွာများတွင်မူ ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူးကိုယ်တိုင်က ဖြေဆိုနိုင် မည့်သူများအား စာရင်းလုပ်ပေးထားပြီး မိမိတို့ကမူ ထိုစာရင်းထဲမှ ကျားပန်းဆွဲထုတ်၍ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည်။ အထက်ပါနည်းလမ်းနှစ်မျိုးဖြင့် လုပ်ဆောင်ရန်မဖြစ်နိုင်သည့် ရွာအချို့တွင်မူ ဒေသခံစည်းရုံးဆော်ကြသူတစ်ဦး သို့မဟုတ် အဆက်အသွယ်ကောင်းသည့် ရွာသားများဖြင့် ဖြေဆိုနိုင်မည့်သူများကို စုစည်းခဲ့သည်။ ပါဝင်မည့် သူများရွေးချယ်ရာတွင် နည်းလမ်းတစ်ခုတည်းကိုသာ တစ်သမတ်တည်းအသုံးပြုမည်ဆိုပါက အကောင်းဆုံး ဖြစ်နိုင်သော်လည်း အချိန်ကန့်သတ်ချက်များကြောင့် ယင်းသို့ဆောင်ရွက်ရန်မဖြစ်နိုင်ပေ။ စစ်တမ်းကောက်ယူ ရာတွင် Namati ၏ ဥပဒေအထောက်အကူပြုသူများ ကူညီဆောင်ရွက်နေသည့် ကျေးရွာများ မပါဝင်ပေ။ တွေ့ဆုံ မေးမြန်းမှုအားလုံးနှင့် မှတ်တမ်းတင်မှုများကို Namati အဖွဲ့ဝင်များကသာ ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။

နိဂုံးချုပ်အားဖြင့် ယခုအစီရင်ခံစာကို မြေယာအသုံးပြုခွင့်မှတ်ပုံတင်ရန်ခွင့်ပြုထားသည့် (၆)လမပြည့်မီ အခိုက်အတန့်အခြေအနေကို ထင်ဟပ်နိုင်ရန်အတွက်သာမက (၆)လမပြည့်မီ ထွက်ပေါ်လာနိုင်ရေးအတွက် အလွန်တိုတောင်းသည့်အချိန်အတွင်း အခက်အခဲများကြားမှပြုစုခဲ့ရပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ စာလုံးပေါင်းမှားများနှင့်

အခြားအမှားအသေးဖွဲ့များကို ခွင့်လွှတ်ပါရန်အတွက်ကိုလည်း မေတ္တာရပ်ခံအပ်ပါသည်။ အချိန်တန်သည့်အခါ ပို၍ပြည့်စုံသော အစီရင်ခံစာကို ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသွားရန် Namati မှ ရည်ရွယ်ထားပါသည်။

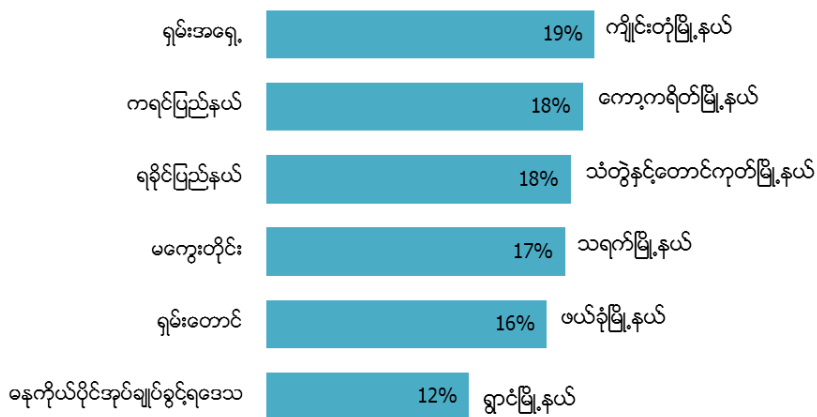
အကယ်၍ လူကြီးမင်းများအနေဖြင့် မေးခွန်းများထပ်မံမေးမြန်းလိုပါက အောက်ပါအတိုင်း ဆက်သွယ်နိုင်ပါသည် - Sung Chin Par sungchingpar@namati.org and/or Nwe Ni Soe nwenisoe@namati.org

အချက်အလက်များနှင့် တွေ့ရှိချက်အပြည့်အစုံ

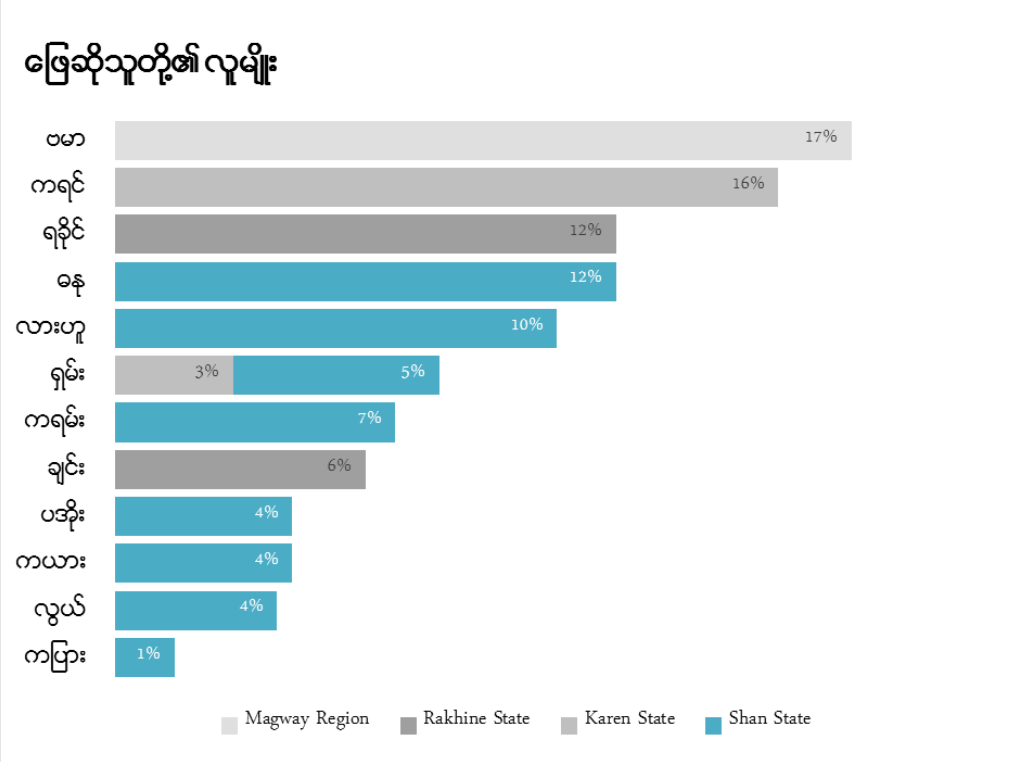
1. ဖြေဆိုသူများ၏ နောက်ခံသမိုင်းကြောင်းနှင့် အခြေအနေ

မြေလွတ်၊မြေလပ်နှင့်မြေရိုင်းမြေများ စီမံခန့်ခွဲရေးဥပဒေနှင့်ပတ်သက်၍ လယ်သမားများ မည်မျှသိရှိထားကြောင်းကို စူးစမ်းလေ့လာရန်အတွက် ဖေဖော်ဝါရီ(၁၀)ရက်မှ (၁၅)ရက်ကာလအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်နယ်သုံးခုနှင့် တိုင်းဒေသကြီးတစ်ခုတို့တွင် ဤစစ်တမ်းကောက်ယူမှုကို ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ စစ်တမ်းကောက်ယူမှုကို Namati(မြန်မာ)မှ ဝန်ထမ်း(၅)ဦးက ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး ယင်းတို့သည် မြို့နယ်(၇)မြို့နယ်မှ ကျေးရွာ အုပ်စု(၂၅)စုအတွင်း တည်ရှိသည့် ကျေးရွာ(၃၇)ရွာမှ လယ်သမား(၂၉၀)ဦး (ကျား ၆၁% နှင့် မ ၃၉% ပါဝင်)ကို စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သည်။ မေးခွန်းများကို ဗမာ၊ ရှမ်း၊ ရခိုင်၊ လားဟူ၊ ကရင်၊ ကယားဘာသာတို့ဖြင့် မေးမြန်းခဲ့သည်။

ဖြေဆိုသူတို့၏ ဒေသ

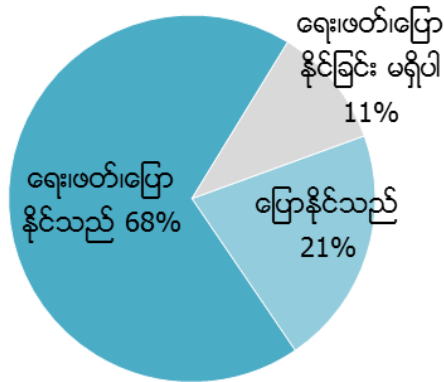
စစ်တမ်းကောက်ရာတွင် လူအများစုပါဝင်သည့် တစ်ခုတည်းသောတိုင်းရင်းသားအုပ်စုမှာ ဗမာလူမျိုးဖြစ်ပြီး အဆိုပါလယ်သမားများသည် မကွေးတိုင်းဒေသကြီးမှဖြစ်သည်။ ရှမ်းလူမျိုးသည် ဒုတိယအများဆုံး တိုင်းရင်းသားအုပ်စု ဖြစ်သည်။

1.1 ဖြေဆိုသူအားလုံးမှာ လုပ်ကွက်ငယ်တောင်သူလယ်သမားများဖြစ်ပြီး ဝမ်းစာအတွက်ကိုသာ စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်နေကြသည့် မတူညီသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများဖြစ်သည်။

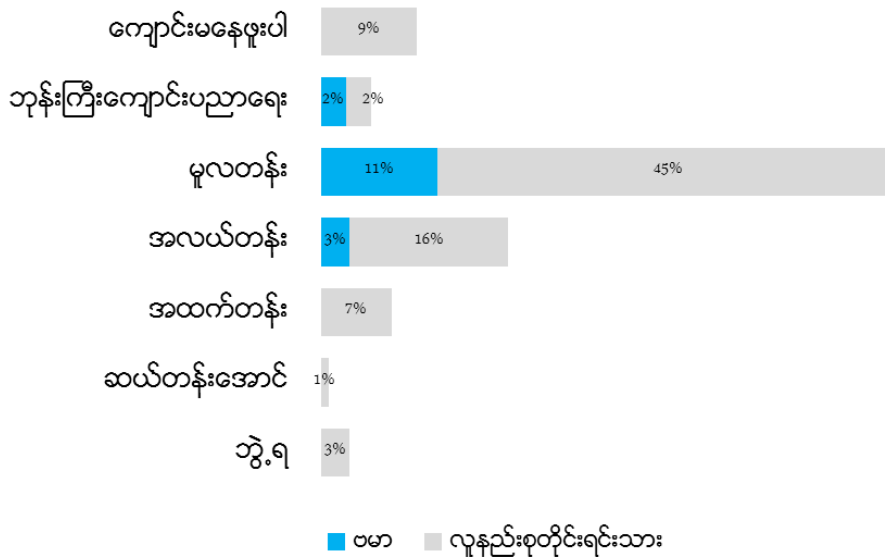
1.2 ဖြေဆိုသူဦးရေ(၂၉၀)အနက် (၁၁)% သည် ဗမာစကား မပြောတတ်၊ မဖတ်တတ် သို့မဟုတ် မရေးတတ်သူများဖြစ်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ သက်ဆိုင်ရာဥပဒေများနှင့်မူဝါဒများမှ အခွင့်အရေးများရယူရာတွင် ယင်းတို့အတွက် အခက်အခဲများရှိနေသည့် အဓိပ္ပါယ်ဖြစ်သည်။ (၂၁)% မှာ ဗမာစကားပြောတတ်သော်လည်း မဖတ်တတ် သို့မဟုတ် မရေးတတ်သူများဖြစ်သည်။ (၆၈)% သာလျှင် ဗမာစကားကို ပြောနိုင်၊ဖတ်နိုင်၊ ရေးနိုင်သည် (ဗမာစကားနားလည်နိုင်သည်ဆိုယုံမျှသာဆိုလိုသည်။ ကျွမ်းကျွမ်းကျင်ကျင်ရှိသည်ဟု မဆိုပါ။)

ဖြေဆိုသူတို့၏ ပမာဏသာစကား အသုံးပြုနိုင်မှု

1.3 ဖြေဆိုသူများအနက် (၆၁)% သည် မူလတန်းပညာရေး သို့မဟုတ် ဘုန်းကြီးကျောင်းပညာရေး အဆင့်သာရှိသည်။ (၃)% သောသူများသာလျှင် တက္ကသိုလ်ဘွဲ့ရများဖြစ်သည်။

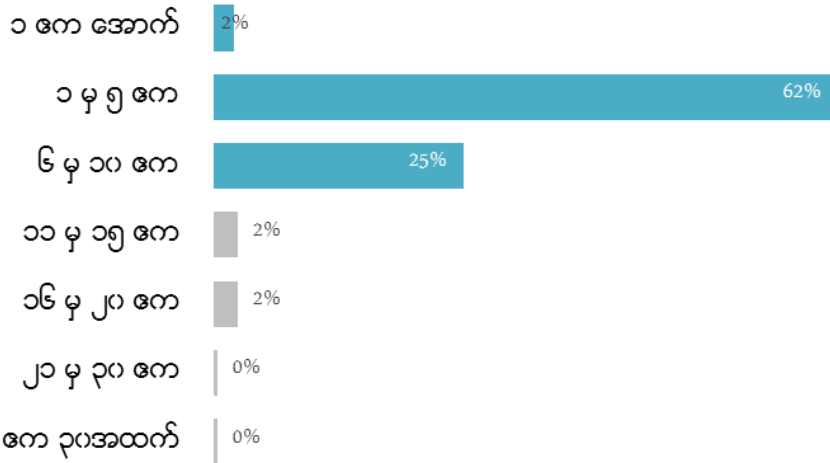
ဖြေဆိုသူတို့၏ ပညာရေး

1.4 ဖြေဆိုသူ (၉၉)% ၏ ပင်မသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းမှာ စိုက်ပျိုးရေးဖြစ်သည်။ ဖြေဆိုသူများအနက် (၆၆)%သည် မြေ(၅)ဧကအောက်သာ ပိုင်ဆိုင်ကြသူများဖြစ်သည်။ မှတ်သားရန်မှာ (၅)ဧကအထက်ရှိသည့်

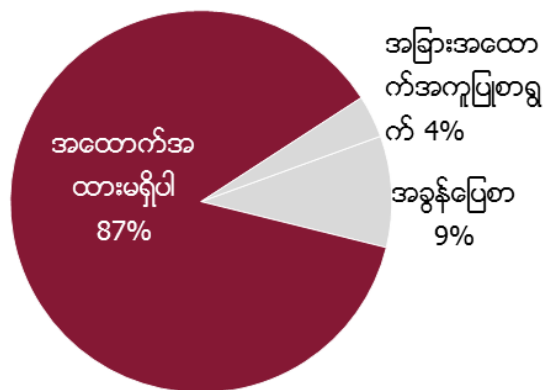
လယ်သမားများသည်လည်း ချမ်းသာသူများဖြစ်သည်ဟု မဆိုနိုင်ပါ။ မြေအရည်အသွေးညံ့ဖျင်းခြင်း၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရန် သို့မဟုတ် ဈေးကွက်များနှင့် ဝေးလံလွန်းခြင်းကြောင့် မြေဈေးမှာ တန်ဖိုးအလွန်နည်းသည်။

မြေဆိုသူတို့၏ မြေဧကပိုင်ဆိုင်မှု

1.5 မြေဆိုသူများ၏ ၈၇ % သည် ယင်းတို့လုပ်ကိုင်နေသည့်မြေအား ပိုင်ဆိုင်ခွင့်အတွက် အထောက်အထားတင်ပြနိုင်ရန် တရားဝင်စာရွက်စာတမ်းမရှိကြသူများဖြစ်သည်။ (၉)% သောသူများသာလျှင် အခွန်ပြေစာစာရွက်ဟောင်းများရှိကြသည်။ ယင်းစာရွက်များမှာ စိုက်ပျိုးမြေရှိသူတိုင်းတွင် တွေ့နေကျစာရွက်မျိုးဖြစ်သည်။

မြေလုပ်ပိုင်ခွင့်ကို အထောက်အထား

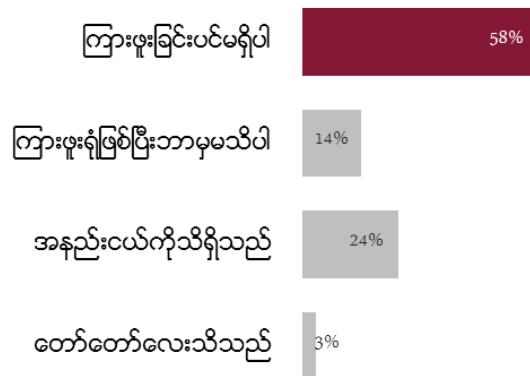
2. ဖြေဆိုသူများ၏ ဥပဒေဆိုင်ရာ ဗဟုသုတ

လယ်သမားများသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ မတ်လ(၃၀)ရက်တွင် အတည်ပြုထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ စီမံခန့်ခွဲရေးဥပဒေနှင့် ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာ(၁၁)ရက်တွင် ပြင်ဆင်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့် ဥပဒေတို့ကို သိ-မသိ၊ မြေလွတ်၊ မြေလပ်၊ မြေရိုင်းများကို အသုံးပြုခြင်း ရှိ-မရှိ တို့အပေါ်တွင် ဤစစ်တမ်းကို ကောက်ယူ လေ့လာခဲ့သည်။ အဆိုပါဥပဒေများနှင့်ပတ်သက်၍ လယ်သမားများ မည်မျှအထိသိရှိသည်ကို တိုင်းတာခဲ့ရာ အောက်ပါအတိုင်း အမျိုး အစား(၄)မျိုး ခွဲခြားနိုင်သည်-

1. ထိုဥပဒေများကို ဘယ်တုန်းကမှ မကြားခဲ့ဖူးသူ
2. ဥပဒေများကို ကြားဖူးရုံကြားဖူးသော်လည်း ဥပဒေထဲပါအချက်များကို ဘာမှမသိသူ
3. ဥပဒေကို အနည်းအကျဉ်းသိသူ။ (ပေးထားသည့်အချက်များထဲမှ ၃ ချက်ခန့်ထိ ဖော်ပြနိုင်သူ)
4. ဥပဒေကို တော်တော်လေးသိသူ။ (အချက်(၃)ချက်ထက်ပို၍သိရှိသူများ)

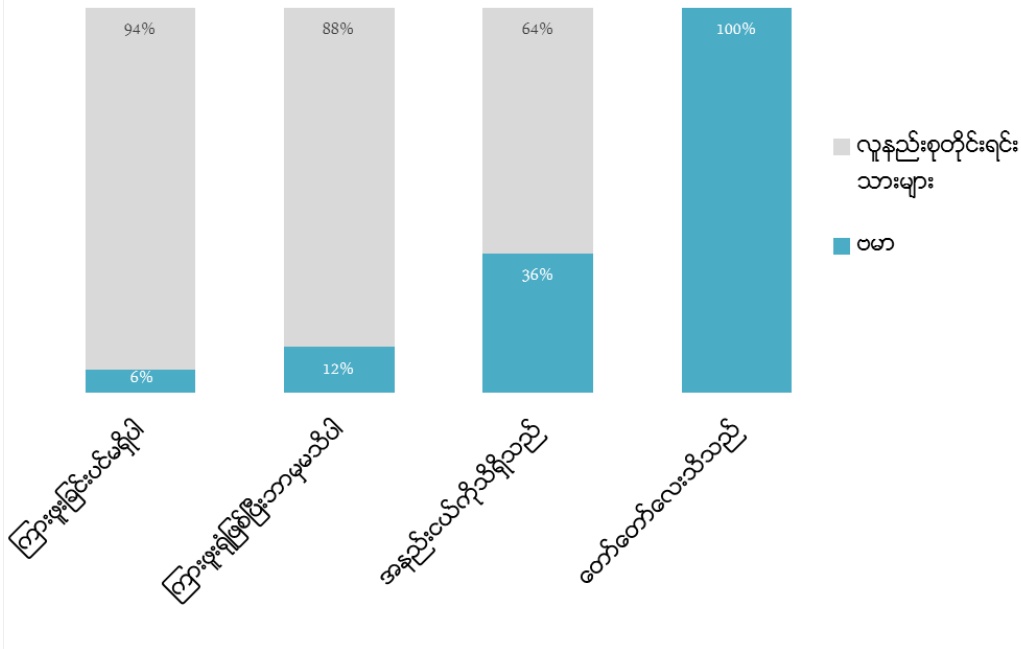
2.1 ဖြေဆိုသူ(၇၂)% သည် ဥပဒေတွင်ပါဝင်သည့်အကြောင်းအရာများကို မသိရှိကြပါ။ (၃)% သာလျှင် ဥပဒေနှင့်ပတ်သက်၍ နုံ့နုံ့စပ်စပ်သိရှိသည်ဟု ယူဆနိုင်သည်။

ဖြေဆိုသူတို့၏ ဥပဒေကိုသိရှိမှု

2.2 ဗမာအများစုနေရာထိုင်ရာဒေသမှ ဖြေဆိုသူများသည် ပြည်နယ်များရှိ တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများထက် မြေလွတ်၊ မြေလပ်၊ မြေရိုင်းဥပဒေနှင့် ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေတို့ကို ပိုမိုသိရှိကြသည်။ ဥပဒေနှင့်ပတ်သက်၍ အတော်များများသိကြောင်း ဖြေဆိုသူအားလုံးသည်လည်း ဗမာလူမျိုးများပင်ဖြစ်ကြသည်။

ဖြေဆိုသူတို့၏ ဥပဒေကိုသိရှိမှုကို လူမျိုးနှင့်လေ့လာခြင်း

“ဥပဒေကြောင့် တိုက်ရိုက်ထိခိုက်ခံရမယ့် ပြည်သူတွေကို အသိပေးတာ၊ တိုင်ပင်တာမလုပ်ဘဲ အစိုးရက ဥပဒေကို မပြဋ္ဌာန်းသင့်ပါဘူး။ ဒီလိုမှမဟုတ်ရင် ဒုက္ခရောက်မဲ့သူတွေက ကျွန်မတို့ပါ”

- ဖြေကြားသူ လူနည်းစုတိုင်းရင်းသား ဓနအမျိုးသမီးတစ်ဦး

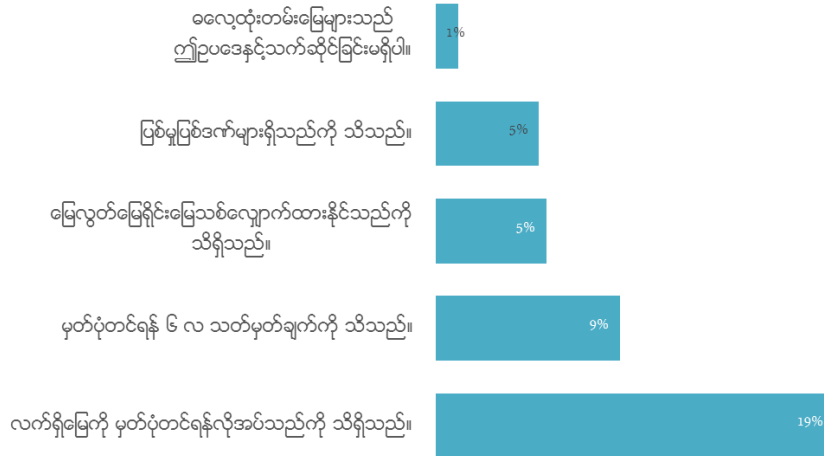
2.3 မြေလွတ်၊ မြေလပ်၊ မြေရိုင်း ပြင်ဆင်ချက်ဥပဒေပါ အရေးကြီးသောအခန်းများနှင့်ပတ်သက်၍ ဖြေဆိုသူတို့ သိရှိသည့်အချက်များ

မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းပြင်ဆင်ချက်ဥပဒေတွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် အခြေခံအချက်များနှင့် အထူးသဖြင့် အရေးကြီးသောအချက်နှစ်ချက်ကို ဖြေဆိုသူများ သိထားခြင်း ရှိ-မရှိကို စစ်တမ်းဖြင့် အကဲဖြတ်ဆန်းစစ်ခဲ့သည်။ ပထမအချက်မှာ မြေလွတ်၊ မြေလပ်၊ မြေရိုင်းအဖြစ် သတ်မှတ်ခံရနိုင်သည့်မြေကို အသုံးပြုနေသူများ (သို့မဟုတ် ယင်းတို့ပိုင်ဟုယူဆထားသူများ)အတွက် မှတ်ပုံတင်ခွင့်ပြုသည့်ကာလကို (၆)လ သတ်မှတ်ထားသည်ဆိုသောအချက်ဖြစ်သည်။ ဒုတိယအချက်မှာ မြေလွတ်၊ မြေလပ်၊ မြေရိုင်း အဓိပ္ပါယ် သတ်မှတ်ချက်တွင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအရလုပ်ကိုင်နေသည့်မြေများ မပါဝင်သည့်အချက်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ဥပဒေတွင်ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် အခြေခံအချက်များအား သိရှိထားခြင်းရှိမရှိကိုလည်း စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သည်။

စစ်တမ်းကောက်ယူမှုအရ ဖြေဆိုသူများ၏ (၁၀)% ကသာ မြေလွတ်၊ မြေလပ်၊ မြေရိုင်းဥပဒေပါ အရေးကြီးသည့်အချက် တစ်ချက် သို့မဟုတ် နှစ်ချက်ကို သိရှိကြသည်။ ယင်းတို့အနက် (၉)%က “ခြောက်လ အချိန်သတ်မှတ်ချက်” ကို သိရှိကြောင်းပြောခဲ့ပြီး (၁)% ကသာ မြေလွတ်၊မြေလပ်၊မြေရိုင်း အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်ဆို

ချက်တွင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအရလုပ်ကိုင်နေသည့်မြေများ မပါဝင်ကြောင်း သိရှိကြသည်။ အဆိုပါ ဓလေ့ထုံးတမ်း အရလုပ်ကိုင်နေသည့်မြေများမပါဝင်ကြောင်း သိရှိသူ ၁% (၃)ဦးသည် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများဖြစ်သည်။

ဥပဒေပါသိရှိသည့်အချက်များ

ဖြေဆိုသူအားလုံး၏ သိရှိမှုအတိုင်းအတာမှာ များစွာသိရှိခြင်းမဟုတ်ပေ။ ယင်းတို့သည် ဥပဒေ၏ အရေးကြီး အချက်များကို ခြေခြေမြစ်မြစ် သိရှိမထားကြပေ။ ဥပမာ - မြေလွတ်၊ မြေလပ်၊ မြေရိုင်းဥပဒေတွင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအရ လုပ်ကိုင်နေသည့်မြေများအား မထည့်သွင်းထားသည်ကို မသိကြသကဲ့သို့ ပြင်ဆင်ချက် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းသည့် နေ့မှစ၍ ခြောက်လအတွင်း လျှောက်ထားရန်လိုအပ်ကြောင်းနှင့် ယင်းသို့မဟုတ်လျှင် ၎င်းတို့၏မြေများကို ဆက်လက်အသုံးပြုနိုင်မည်မဟုတ်ကြောင်း အစရှိသည့် အခြားအချက်များကိုလည်း သိထားခြင်းမရှိပေ။ ၎င်းတို့၏မြေများ အသုံးပြုခွင့် အာမခံချက်အတွက် စာရွက်စာတမ်းတစ်ခု ပိုင်ဆိုင်ထား ရမည်ဆိုသည်ကို အားလုံး သိထားကြသော်လည်း ထိုစာရွက်ရရှိအောင် လုပ်ရမည့်လုပ်ငန်းစဉ်ကို မသိကြပေ။ အောက်ဖော်ပြပါဇယားတွင် စာရင်းပြုစုထားသည့် သတင်းရင်းမြစ်များသည် လျှောက်ထားမှုလုပ်ငန်းများ သို့မဟုတ် လယ်သမားများ လုပ်ဆောင်ရန်လိုအပ်သည့် ဥပဒေအရတာဝန်များကို ရှင်းပြထားခြင်းမရှိပေ။ သတင်းရင်းမြစ်များတွင်လည်း လယ်သမားများသည် မြေလွတ်၊ မြေလပ်၊ မြေရိုင်း အသုံးပြုခွင့်များ လျှောက်ထားရန်လိုအပ်သည် သို့မဟုတ်ပါက အဆိုပါမြေလုပ်ကိုင်ခွင့်များ ဆုံးရှုံးရမည်ဆိုသည့်အချက်ကိုသာ အလေးပေးထားသည်။

“ခွင့်ပြုချက်ရရှိအတွက် ခြောက်လအတွင်းလျှောက်ကြပါ။ မလျှောက်ထားဘူးဆိုရင် ကိုယ့်မြေကို သူများက လာသိမ်းသွားလိမ့်မယ်”

- ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူးတစ်ဦး

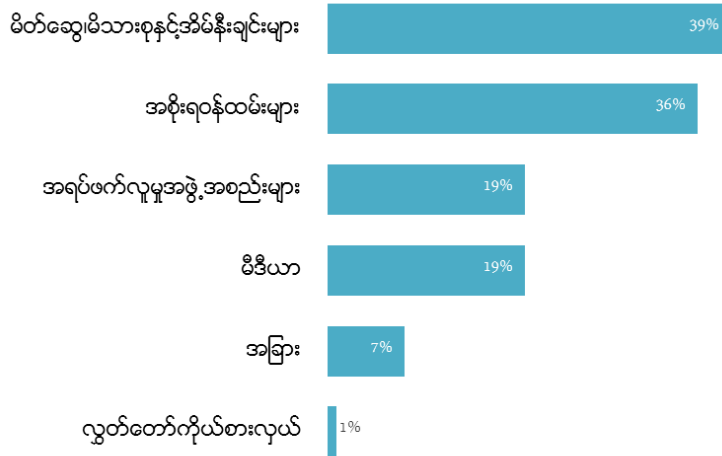
3. မြေလွတ်၊မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းမြေများဥပဒေဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များအတွက် ရင်းမြစ်များ

ပြည်သူလူထုအများစုအပေါ်တွင် သက်ရောက်မှုကြီးမားသည့် ဤကဲ့သို့သော ဥပဒေမျိုးထုတ်ပြန်ရာ၌ သတင်း အချက်အလက်ဖြန့်ဝေမှုများသည် လုံလောက်မှုမရှိကြောင်း တွေ့ရှိခဲ့ရသည်။ ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေကို အတည်ပြု ခဲ့သည်မှာ လွန်ခဲ့သည့်ငါးလကပင်ဖြစ်လင့်ကစား အသုံးပြုခွင့် ခွင့်ပြုမိန့်၊လျှောက်ထားမှုများအတွက် ခွင့်ပြုပေး ထားသည့်ကာလမှာ ခြောက်လသာရှိခြင်းကြောင့် အထက်ဖော်ပြပါအချက်မှာ မှန်ကန်သည်ဟု ဆိုရပေမည်။ ထို့အပြင် မှတ်သားဖွယ်အချက်တစ်ချက်မှာ အဖွဲ့အစည်းအသီးသီးမှ သတင်းအချက်အလက်များ မျှဝေပေးရာတွင်လည်း တောင်သူလယ်သမားများအား လုပ်ပိုင်ခွင့်အမြန်ဆုံးလျှောက်ထားကြရေးကိုသာ လှုံ့ဆော်ပေးနေကြပြီး ရိုးရာခေလေ့အရမြေယာပိုင်ဆိုင်မှုသည် မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းမြေများ ဥပဒေနှင့် သက်ဆိုင်ခြင်းမရှိစေရ ဆိုသည့် အချက်မပါဝင်ကြောင်း၊ လျှောက်ထားသူအနေဖြင့် အခွန်အခများ ပေးဆောင်ရ မည့်အကြောင်း၊ လုပ်ပိုင်ခွင့်ပြုပေးထားသည့်ကာလအတွင်း တောင်သူလယ်သမားများဘက်မှ လိုက်နာကြရ မည့် တာဝန်ဝတ္တရားများ စသည့်အချက်များကိုမူ အလေးထားပြီးရှင်းပြခဲ့ခြင်းမျိုး မရှိခဲ့ကြပေ။

3.1 လယ်သမား ၂၉၀ ဦးအား တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည့်အနက်မှ ၄၂% ကသာလျှင် ဥပဒေအကြောင်းကို ကြားဖူးနားဝရှိကြသည်။ ထိုကဲ့သို့ ကြားဖူးပါသည်ဆိုသူများအနက်မှ ၃၉% သည် လယ်သမားအချင်းချင်းမှ တစ်ဆင့်ကြားသိခဲ့ကြခြင်းဖြစ်ပြီး ၃၆% ကသာလျှင် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများမှတစ်ဆင့် ကြားသိခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ အစိုးရထံမှ သတင်းအချက်အလက်များရရှိနိုင်သည့်အဓိကရင်းမြစ်များမှာ ကျေးရွာအုပ်စုအုပ်ချုပ်ရေး မှူးများပင်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် "တရားဝင်အထောက်အထား စာရွက်စာတမ်းမရှိဘဲ မြေယာသုံးစွဲနေ ကြတဲ့သူ တွေအားလုံး မြေယာမှတ်ပုံတင်ကြရမယ်" ဟူသော ပြောဆိုချက်များကိုကြည့်ခြင်းအားဖြင့် တစ်ခါတရံတွင် အုပ် ချုပ်ရေးမှူးများကိုယ်တိုင်ပင် ရှင်းရှင်းလင်းလင်းသဘောပေါက်ထားခြင်းမရှိကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ ၎င်းတို့ ရည်ညွှန်းသော မြေယာမှတ်ပုံတင်ခြင်းဆိုသည်မှာ လယ်ယာမြေလုပ်ပိုင်ခွင့် (ပုံစံ ၇) ဖြစ်နိုင်သကဲ့သို့ သို့မဟုတ် မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းမြေများ လုပ်ပိုင်ခွင့်ဟူ၍လည်း ဖွင့်ဆိုနိုင်ပေသည်။ Namati ဝန်ထမ်းများ မြေပြင် ကွင်းဆင်း၍ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများပြုလုပ်သည့်အခါ အဆိုပါအချက်မှာ ပို၍သိသာလာခဲ့သည်။

ထိုနည်းတူစွာပင် မြေလွတ်၊မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းမြေများ အသုံးပြုနေကြသူများအနေဖြင့် တရားဝင် လုပ်ပိုင်ခွင့်ရရှိရေးကို (၆)လအတွင်း လျှောက်ထားကြရန် နိုင်ငံရေးပါတီဝင်အချို့ကလည်း လိုက်လံဆော်ကြ လျက်ရှိသည်။ မြို့နယ်အဆင့်ရှိ ပါတီရုံးများမှညွှန်ကြားလာသဖြင့် ရပ်/ကျေးအဆင့်မှ ပါတီဝင်များက ထိုကဲ့သို့ လိုက်လံဆော်ကြနေကြခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော်ငြား မည်သို့လျှောက်ထားရမည်ဆိုသော လုပ်ငန်းစဉ်အသေး စိတ်ကိုမူ ၎င်းတို့မှ ရှင်းပြနိုင်ခြင်းမရှိပေ။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးဆိုလျှင် ကျေးရွာအုပ်စုနှစ်ခုတွင် မြေလွတ်၊မြေလပ်နှင့်မြေရိုင်းမြေများ လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို သွားရောက်လျှောက်ထားကြရန် တိုက်တွန်းပေးခဲ့သော် လည်း ထိုကဲ့သို့ တိုက်တွန်းခံရသူများကိုယ်တိုင်က မည်သည့်နေရာမှ မည်သည့်ပုံစံဖြင့် စတင်လျှောက်ထား ကြရမည်ကို မသိရှိကြပေ။ လယ်သမားအချို့ဆိုလျှင် မိမိတို့၏ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများထံ အမည်စာရင်းပေးလိုက်ရုံမျှဖြင့် လျှောက်ထားမှုလုပ်ငန်းစဉ် ပြည့်စုံသွားသည်ဟုပင် အယူလွဲနေတတ်ကြသည်။

ဥပဒေကိုသိရှိသည့် အရင်းအမြစ်များ

“ပြည်သူ့လွှတ်တော် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်တစ်ယောက်ကပြောတာကတော့ မြေလွတ်၊မြေလပ်နဲ့ မြေရိုင်း လုပ်ပိုင်ခွင့်လျှောက်ထားတဲ့သူတွေကို ကူညီပေးဖို့ အစိုးရဝန်ထမ်းတွေ ကွင်းဆင်းလာကြလိမ့်မယ်။ အခွင့်အရေး လက်လွှတ်မခံဘဲ လျှောက်ဖြစ်အောင်လျှောက်ကြပါတဲ့။ ဒါပေမယ့် အခုအချိန်အထိတော့ ကျုပ်တို့ရွာကို ဘယ် ဝန်ထမ်းမှ ရောက်မလာကြသေးပါဘူး။”

- ရွာသားတစ်ဦး

3.2 သိသာထင်ရှားသော လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှု

ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ ကျေးရွာအုပ်စုတစ်ခုတွင် ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူးက ရွာသားတစ်ဦးက “မြေလွတ်၊ မြေလပ်နဲ့ မြေရိုင်းမြေကို ခွင့်ပြုမိန့်လျှောက်ထားတယ်ဆိုတာ ပြည်နယ်အဆင့်အထိ သွားရတာပျ။ အရင်တုန်း ကလို မြို့နယ်၊ ခရိုင်အဆင့်လောက်နဲ့ ပြီးတာမျိုးမဟုတ်ဘူး။ ဒါကြောင့် ခင်ဗျားတို့လျှောက်ချင်တယ်ဆိုရင် ကျုပ်နဲ့ တာဝန်ကျ မြေစာရင်းအရာရှိကို တစ်ဧကကို ရှစ်သောင်းတော့ပေး။ ဒီမှာတင်ပြီးမှာ” ဟု ရွာသားများထံမှ ငွေကြေးတောင်းခံခဲ့ကြောင်း လေ့လာသိရှိခဲ့ရသည်။

စင်စစ်တွင်မူ ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူးပြောသည့်အချက်မှာ မမှန်ပေ။ မြေလွတ်၊မြေလပ်ခွင့်ပြုမိန့် လျှောက်ထားရာတွင် မြို့နယ် သို့မဟုတ် ခရိုင်အဆင့်နှင့်ပင် ပြီးပြတ်နိုင်ပြီး လျှောက်ထားမှုအတွက် မည်သည့် အခကြေးငွေကိုမျှ ပေးစရာမလိုပေ။ ရွာသားအများစုက မိမိတို့လျှောက်ထားလိုသည့် မြေလွတ်၊မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းမြေများအတွက် တစ်ဧကလျှင် ရှစ်သောင်းကျပ်နှုန်းဖြင့် ဝိုင်း၍ အမည်စာရင်းပေးခဲ့ကြသည်။ ကျေးရွာ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးထံ ပိုက်ဆံပေးထားသူများက ၎င်းတို့၏လျှောက်ထားမှုသည် စိစစ်ဆောင်ရွက်နေလောက်ပြီဟု ယုံမှတ်ခဲ့ကြသော်လည်း အမှန်တွင်မူ မည်သည့်အဆင့်မှမရောက်ရှိခဲ့ပေ။ မည်သူတို့မှ မြေလွတ်၊ မြေလပ် လျှောက်ထားမှုများအတွက် ဒီဇင်ဘာလကတည်းက ၎င်းထံတွင်လာရောက်စာရင်းပေးထားကြသည်ကို ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူးက သိရှိထားသော်ငြား ယခုစစ်တမ်းကောက်ယူသည့်အချိန် (ဖေဖော်ဝါရီလလယ်)အထိ

မည်သည့်ဝန်ထမ်းမျှ မြေပြင်တွင်ကွင်းဆင်းတိုင်းတာမှုများ လာရောက်ဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိသေးပေ။ အဆိုပါ ကျေးရွာအုပ်စုတွင် အသုံးပြုသူမရှိသည့် မြေလွတ်၊မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းမြေများ အမြောက်အမြားရှိသကဲ့သို့ မြေယာမဲ့ပုဂ္ဂိုလ်များလည်း ရွာထဲတွင်ရှိနေကြသော်ငြား မည်သို့မည်ပုံလျှောက်ထားရယူရမည်ကို မသိရှိကြပေ။

4. လျှောက်ထားမှုအတွက် ပြင်ဆင်နေမှုများနှင့် ရည်ရွယ်ချက်များ

လယ်သမား ၂၉၀ ဦးအား တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့ရာတွင် အများစုဖြစ်သော ၂၇၇ ဦးသည် အစိုးရ၏ သတ်မှတ်ချက်များအရ မြေလွတ်မြေလပ်မြေရိုင်းအမျိုးအစားတွင်ပါဝင်နိုင်သည့် မြေယာအပေါ်တွင် စိုက်ပျိုး လျက်ရှိရာ ၎င်းတို့ လုပ်ကိုင်နေသောမြေကို တရားဝင်မှတ်ပုံတင်ခြင်းဖြင့် ခိုင်မာသောချာစေလိုကြသည်။ သို့ရာတွင် ၎င်းတို့အနက် ၁၆ % ကသာလျှင် ၎င်းတို့လက်ရှိလုပ်ကိုင်နေသည့်မြေကို မြေလွတ်မြေရိုင်းအဖြစ် မှတ်ပုံတင်လိုကြပြီး ထို့အတွက် ပြင်ဆင်နေကြပြီဖြစ်သည်။ အဆိုပါ ၁၆ % သောသူများအနက် နှစ်ပုံသုံးပုံခန့်မှာ မကွေးတိုင်းဒေသ ကြီးမှ ဗမာလူမျိုးများဖြစ်ကြသည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သူများအနက် ၃၇ % ခန့်ကမူ ၎င်းတို့လုပ်ကိုင်နေသည့်မြေများကို မြေလွတ်မြေရိုင်းအမျိုးအစားအဖြစ် မှတ်ပုံတင်ခြင်းထက် ထို့ထက်ပိုမို ခိုင်မာသည့် ပုံစံ ၇ (လယ်ယာ မြေ) သို့မဟုတ် အခြားအလားတူ လုပ်ပိုင်ခွင့်ကိုသာ ဦးစားပေးလျှောက်ထား လိုကြသည်။ ဥပဒေနှင့်ပတ်သက်၍ အများပြည်သူမှသိရှိထားချက်များသည် အကန့်အသတ်ဖြင့်သာရှိနေ ကြောင်းကို အထက်ပါ အချက်များက ညွှန်ပြနေပေသည်။ လယ်သမားများအနေဖြင့် မိမိတို့လုပ်ကိုင် နေသည့်မြေယာများကို ခိုင်မာလုံခြုံစေလိုကြသည်မှာ မှန်သော်လည်း မြေယာနှင့်ပတ်သက်၍ လက်ရှိခွဲခြား သတ်မှတ်ထားသည့် အတန်းအစားများကမူ တောင်သူလယ်သမားများ၏လိုအပ်ချက်များနှင့် ကိုက်ညီမှုမရှိပေ။

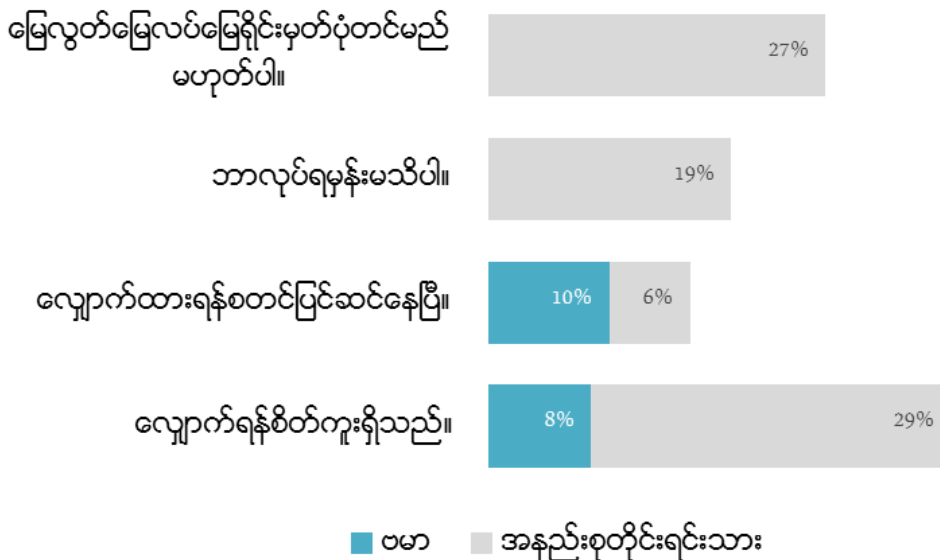
တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သူများအနက် ၂၇% တို့က ၎င်းတို့အနေဖြင့်မူ အစိုးရမှ မည်သို့ပင်သတ်မှတ်စေကာမူ ၎င်းတို့ လုပ်ကိုင်နေသည့်မြေမှာ မြေလွတ်မြေရိုင်းများ မဟုတ်ကြသဖြင့် မြေလွတ်မြေရိုင်းအဖြစ် မှတ်ပုံမတင်လို ကြပေ။ အဆိုပါ ၂၇% အားလေ့လာရာ အားလုံးမှာတိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများဖြစ်ကြပြီး ထိုမြေများသည် ဘိုးဘဝိုင်မြေများအဖြစ် ၎င်းတို့၏မိဘဘိုးဘွားများထံမှ အမွေဆက်ခံရရှိခဲ့သည့်မြေများဖြစ်သည်ဟုလည်း အများစုကဆိုကြသည်။ ဤမှတ်ချက်သည် မြေလွတ်မြေရိုင်းပြဿနာအတွက် အဓိကထိုးနှက်ချက်ပင်ဖြစ်သည်။ မြေယာ အများစုမှာ လက်တွေ့မြေပြင်တွင် မြေလွတ်၊မြေလပ်၊မြေရိုင်းများ မဟုတ်ကြသဖြင့် ထိုမြေများ အပေါ်တွင် လုပ်ကိုင်စားသောက်နေကြသူများအဖို့ ယခုကဲ့သို့ ကိုလိုနီခေတ်မှမြေအမျိုးအစားခွဲခြားမှုပုံစံများကို အစိုးရက ပြန်လည်သတ်မှတ်လာခြင်းသည် လက်ရှိလုပ်ကိုင်နေကြသူများအား စော်ကားမှုတစ်ရပ်ဟုပင် ရှုမြင် ထားကြသည်။ ထိုကဲ့သို့ လူထု၏ အဆင်မပြေမှုများ၊ စော်ကားမှုဟုပင်မှတ်ယူထားကြမှုများအား အစိုးရပိုင်းမှ သတိထား မိနိုင်ပါစေဟုပင် ဆုတောင်းရပေမည်။

ပြန်လည်ဖြေကြားခဲ့သူများအနက် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများဖြစ်သော ၁၉ % ၎င်းတို့အနေဖြင့်မူ ဥပဒေကို သာမက မှတ်ပုံတင်ရမည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကိုလည်း သိနားလည်ထားခြင်းမရှိသဖြင့် ဘာလုပ်ရမှန်းမသိပင် ဖြစ်နေကြလေသည်။ မိမိတို့လက်ရှိလုပ်ကိုင်နေသည့်မြေယာများကို လုံခြုံစိတ်ချရစေရန် လုပ်ရမည်ဆိုသည်ကို သိကြသော်ငြား မည်သို့လုပ်ဆောင်ရမည်ကို မသိဖြစ်နေကြသည်။

“ပုံစံ ၇ ပဲဖြစ်ဖြစ်၊ မြေလွတ်မြေရိုင်းလုပ်ပိုင်ခွင့်ပဲဖြစ်ဖြစ် ဘာလက်မှတ်မှမလိုချင်ပါဘူး။ ဘယ်လက်မှတ်မှလည်း အဆင်ပြေမှာမဟုတ်ဘူး။ အဲဒါတွေအစား ကျွန်မတို့လက်ရှိသုံးနေတဲ့ ဓလေ့ထုံးတမ်းအရ မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုကိုပဲ ဆက်ပြီးသုံးသွားချင်တယ်”

- ရွာသူတစ်ဦး

ဖြေဆိုသူတို့ ဆောင်ရွက်ရန်ရည်ရွယ်ထားသည်များ

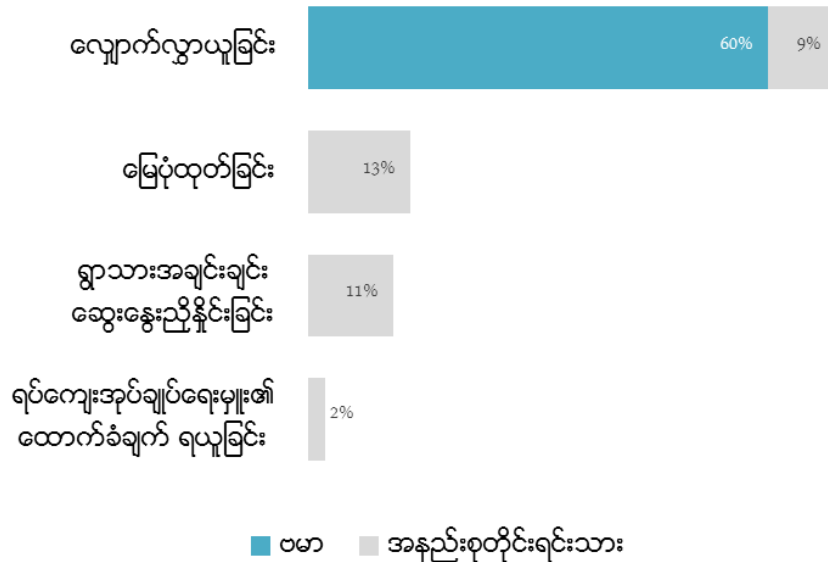
“မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်ရရှိအောင် လျှောက်ထားမလားလို့စဉ်းစားနေပါတယ်။ ပတ်ဝန်းကျင်ကလည်း အခုအချိန်မှာ လျှောက်ထားဖို့ ဝိုင်းပြောကြတယ်။ အခုမလျှောက်ရင် တစ်ယောက်ယောက်က ကျွန်တော့်မြေကို လာသိမ်းသွား နိုင်တယ်တဲ့”

- ရွာသားတစ်ဦး

အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်းပင် စစ်တမ်းဖြေဆိုသူ ၁၆ % ခန့်သည် မြေလွတ်မြေရိုင်း သတ်မှတ်ချက်များအရ မှတ်ပုံတင်လျှောက်ထားရန် ပြင်ဆင်နေကြပြီဟု ဆိုခဲ့သည့်တိုင် ယခုတွေ့ဆုံမေးမြန်း မှုများကို ပြန်လည်ဖြေကြားပေးခဲ့ကြသည့် ၂၉၀ ဦးတွင် မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ လျှောက်လွှာမတင်ကြရ သေးပေ။ မြေယာမှတ်ပုံတင်ရန် လျှောက်လွှာများယူထားခဲ့ကြပြီးပြီဆိုသော ၁၆ % အား လေ့လာကြည့် ရာတွင်လည်း အနည်းငယ်မျှကသာလျှင် မြေယာတည်နေရာမြေပုံများရယူခြင်းနှင့် ကျေးရွာအုပ်စုအုပ်ချုပ် ရေးမှူးထံမှ ထောက်ခံချက်များ တောင်းခံရယူပြီးသည့်အဆင့်သို့ ရောက်သေးသည်။ မြေယာနယ်နိမိတ်ချင်း

ထိစပ်မှု ပြဿနာများအားဖြေရှင်းရန် သို့မဟုတ် ကြိုတင်ကာကွယ်ရန်အတွက် လျှောက်ထားမည့် ရွာသား အချင်းချင်း ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးဆဲအဆင့်တွင်ရှိသော ရွာသားများကိုလည်း တွေ့ခဲ့ရသည်။

လျှောက်ထားရန်ပြင်ဆင်သူ၏ လက်ရှိဆောင်ရွက်မှု

မကွေးတိုင်းဒေသကြီးမှ ဗမာလူမျိုးများကမူ ကျေးရွာအုပ်စုအုပ်ချုပ်ရေးမှူးမှ ၎င်းတို့အား မြေယာ မှတ်ပုံတင် လျှောက်ထားခြင်းကို ဆောင်ရွက်ရန် တိုက်တွန်းခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် နေထိုင်လျက်ရှိသည့် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများကမူ ၎င်းတို့ကို မြေယာအရေးလှုပ်ရှားသူတစ်ဦး (ဤစစ်တမ်း တွင် အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းဝင်ဟု ရည်ညွှန်းထားသည်)က လှုံ့ဆော်ပေးခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။ ပြန်လည် ဖြေကြားခဲ့သူများအနက်မှ နှစ်ဦးကမူ ဤကိစ္စနှင့်ပတ်သက်သည့် သတင်းအချက်အလက်များကို NLD ပါတီဝင်များထံမှ ပထမ ဦးဆုံး ကြားသိခဲ့ရသည်ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။

“ဥပဒေတစ်ခုက တစ်နိုင်ငံလုံးမှာ ဒီဥပဒေအတိုင်း ဖြစ်ရမယ်လို့ ဖြစ်သင့်ပါဘူး။ ကျွန်မတို့လို တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုတွေအတွက်ကတော့ ကိုယ့်ဒေသအခြေအနေ၊ ကိုယ့်လေ့နဲ့ကိုက်ညီတဲ့ ကိုယ်ပိုင်ဥပဒေတွေကို ပြဌာန်းကျင့်သုံးသင့်ပါတယ်။”

- ရှမ်းပြည်နယ်တွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည့် ရှမ်းလူမျိုးတစ်ဦး၏ ရင်ဖွင့်စကား

5. ယခုလောလောဆည် အသုံးမပြုရသေးသည့် သို့မဟုတ် ပိုလျှံနေသည့်မြေများကို မျိုးဆက်သစ် များအတွက် ချန်ထားရစ်လိုသည်ဟု ဖြေကြားသူအချို့ကဆိုသည်

တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့မှုများအနက် “လျှောက်လို့ရမယ့်မြေတွေ ကျန်နေသေးတယ်ဆိုရင် အခုထုတ်ပြန် လိုက်တဲ့ မြေလွတ်၊မြေလပ်၊မြေရိုင်း စီမံခန့်ခွဲမှု ဥပဒေအသစ်အရ လျှောက်ထားချင်ပါသလား” ဆိုသော မေးခွန်းအား ဖြေကြားခဲ့သူ ၂၉၀ ဦးအနက် ၈၁ ဦး (၁၆ %) မှ ပြန်လည်ဖြေကြားပေးခဲ့ကြသည်။ ထိုသို့ ဖြေကြားခဲ့သည့် ၈၁ ဦး အနက် ၅၈ % ကမူ လျှောက်ထားရယူနိုင်သော မြေလွတ်များ ကျန်ရှိနေသေးပါက လျှောက်ထားရယူရန် စိတ်ဝင်စားသည်ဟု တုန့်ပြန်ခဲ့ကြသည်။ စိတ်ဝင်စားဖွယ်အချက်မှာ ထိုကဲ့သို့ဖြေကြားခဲ့သူ ၈၁ ဦး အနက် ၅၇ % သည် ရှမ်းပြည်နယ်မှ တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်မှ အချို့ဖြစ်သည်။

မြေယာအသစ်များကို လျှောက်ထားရန် မည်သည့်အတွက်ကြောင့် စဉ်းစားနေကြသည် သို့မဟုတ် စိတ်ဝင်စား ကြသည်ကို ထပ်မံဆန်းစစ်ကြည့်ရာတွင် အောက်ပါအတိုင်း တုန့်ပြန်ခဲ့ကြသည် -

- မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုမရှိထားသဖြင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်လျှောက်ထားပြီး စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်ရန်
- မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုမလုံလောက်သဖြင့် စိုက်ပျိုးမြေဧရိယာ တိုးချဲ့ရန်
- အများပိုင်မြေအဖြစ်ထားကာ စားကျက်မြေ စသည့်လိုအပ်ချက်များအတွက် အသုံးပြုနိုင်ရန်
- အနာဂါတ်မျိုးဆက်သစ်များ စိုက်ပျိုးမြေချဲ့ထွင်နိုင်စေရေးအတွက် မြေကြိုတင်စုဆောင်းထားရန်
- အခြားပြင်ပပုဂ္ဂိုလ်များ သို့မဟုတ် ကုမ္ပဏီများနှင့် အစိုးရစီမံကိန်းများအတွက် မြေသိမ်းယူခံရခြင်းမှ ကာကွယ်သည့်အနေဖြင့် မြေကြိုတင်စုဆောင်းထားရန်
- ကျေးရွာအတွင်းမှ မြေယာမဲ့များအတွက် မြေကြိုတင်စုဆောင်းထားရန်
- ကျေးရွာစိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးအတွက် သစ်တောအဖြစ်ဖန်တီးနိုင်ရေး မြေကြိုတင်စုဆောင်းထားရန်

ဥပဒေအကြောင်းကို တစ်လုံးတစ်ပါးမျှ မသိထားကြသဖြင့် လျှောက်ထားမည် သို့မဟုတ် မလျှောက် ထားပါဟု မစဉ်းစားရသေးသူများကိုလည်း တွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။ ထို့အတူပင် မြေလွတ်မြေရိုင်းဆိုသည်မှာ မည်သူတစ်ဦး တစ်ယောက်ကမှ ပိုင်ဆိုင်ထားခြင်းမရှိသေးသည့်မြေဟု အဓိပ္ပါယ်ရသဖြင့် လက်တွေ့တွင် ပိုင်ရှင်မဲ့မြေများ ရှိမနေရာ ဥပဒေအသစ်အရ လျှောက်ထားနိုင်သည်ဟုဆိုသော်လည်း လျှောက်ထားမည် မဟုတ်ပါဟု ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ဖြေကြားခဲ့ကြသည့်အရေအတွက်မှာမူ ၉ % ရှိနေသည်။ စိတ်မဝင်စားသဖြင့် သို့မဟုတ် သွားလာရမလွယ်ကူသဖြင့် မိမိနေထိုင်ရာဒေသအပြင်ဘက်ရှိ အခြားဒေသများမှ မြေလွတ်မြေရိုင်း များကို လျှောက်ထားရ ယူလိုခြင်း မရှိသူများလည်း ရှိနေပါသည်။

အကြံပြုချက်များ

အကြံပြုချက်အနေဖြင့် အခြားသော အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်း ၄၁ နှင့် ဖွဲ့စည်းအတူ ပူးပေါင်းပြုစုထားသည့် အကြံပြုချက်များကိုသာ ထပ်မံရည်ညွှန်းလိုပါသည်။ အဆိုပါအကြံပြုချက်များအား “မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ စီမံခန့်ခွဲရေး ဥပဒေ (၂၀၁၂) အား မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ စီမံခန့်ခွဲရေးဥပဒေအား ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၈) ဖြင့် အစားထိုးပြောင်းလဲပြီးနောက် လက်တွေ့ကျင့်သုံးလာမည့် အခြေအနေများ အတွက် စိုးရိမ်ပူပန်မိကြောင်းဖော်ပြချက်” ခေါင်းစဉ်အဖြစ် ပြုစုရေးသားထားပါသည်။ အဆိုပါဖော်ပြချက်ကို အောက်ပါလင့်ခ်တွင် ဝင်ရောက်ဖတ်ရှု နိုင်ပါသည်။

<https://reliefweb.int/report/myanmar/41-civil-society-organisations-call-myanmar-government-suspend-controversial-land-law>

ကြေငြာချက်

ဤပုံနှိပ်ဖော်ပြမှုတွင်ပါဝင်သည့် အကြောင်းအရာများသည် Namati အဖွဲ့၏ အဘော်များသာဖြစ်ပြီး ဥပဒေရေးရာနှင့် British Council တို့၏ သဘောထားများ ထင်ဟပ်ပါဝင်နေသည်ဟု မမှတ်ယူစေလိုပါ။